

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

Неплаћена се писма не пријмају. — Рукописи се не враћају. Писма, рукописе, пошти и све остало што се односи на лист, слаати власништву листа.

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Излази сваки дан у 6 ч. пре подне.

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Чапрашиков у Софији

НИШ, 12. априла. — Према вестима, које су овамо стигле из Софије, аустроугарски посланик граф Тарновски, добио је од своје владе наредбу да свим силама а и новчано, потпомаже комитске упаде на српску територију. Бугарски посланик на нашем двору г. Чапрашиков отпутовао је у Софију. У овдашњим дипломатским круговима тврде, да пут г. Чапрашикова стоји у вези са променом спољне политике Бугарске. Г Чапрашиков има да увери своју владу, да комитски упади на српску територију наносе штете баш самој Бугарској и да би понован упад комита био веома фаталан по Бугарску.

Јовановић

Војвода Сандовски

— Македонски револуционари међу собом. — СОФИЈА, 12. априла Македонски револуционар Сандовски, убица војводе Сарафова, убијен је јуче од непознатог убице на путу за Неврокоп. Наређена је истрага. У круговима блиским македонском револуционарном клубу држе да је Сандовски пао као жртва неких првака, који се нису са њиме слагали.

Обрадовић

Некад и сад

Агентима Владе Илића Крста Цицварић је јуче написао „Балкану“ да је „Стража“ немачко-магарско јеврејска лист, а вла свика и уредника „Страже“ раније, изградио је најпогоднијим речима сумњиченим њихов патриотизам. За сад да оставимо ту ствар на страну па да пређемо на оно што је главно. Велико продавац памети и поштења, који је копирао све могуће особине Гастав Херве-а, написао је у листу „Стража“ 17. јануара 1912 године, приказујући појаву листа „Балкан“ који се појавио на свет 14. јануара 1912 године, између осталога и ово: „Ново појављени лист „Балкан“ према своме сад држају, представља један порнографски јорган, за чије моралну особину, везано име Световлака Савића, познатог са својих порнографско-уцесљивачких подвига у „М. Журвалу“. Лист са та-

квим моралним квалификацијама, кратког је века... У броју 97 „Балкана“, дакле после 3 године, у том „порнографском јоргану“ пише тај исти Цицварић за Свету Савића овако: „Међутим и г. Савић, и ако је иначе слободан од свију могућних амбиција, може поласкати себи да је створио и одржао лист, који је у Србији највећи и најбољи...” У 77 броју „Балкана“, од 18 марта ове године Цицварић је написао за „Стражу“, у којој је он са истим тим „Јеврејима и Немцима“ радио, ово: „Ја сам вие од две године био директор једног листа, који је играо велику улогу у нашој јавности (односно се на „Стражу“, јер је ту Цицварић радио) чешко су ми чинене новчане понуде; ја сам их увек одлучно одбио. Па ипак г. Цицварић није сметало да украде 600 динара по упутницама, које су упућене на власника листа, који се тада налазио на војној дужности! У „Стражи“ од 17 маја 1912, Цицварић је написао, у уводном чланку: „Држав-

ни разбојник“ за г. Пачу-а поред осталога и ово: „Пачу је човек циндарског соја, који ничега са Србијом нема, овај човек је доведен на државну управу само пуким случајем, благодарећи Стојану Протићу и Николи Пашећу...“ „Човек, који је учио медицину а вије је усавршио, сад је за њеу несрећу, чувар народног блага које он немилосрдно расипа... Какав је то државни финансијер, који је правевн зајмове на страна, дао у залогу сву земљу странцима...“ У броју 97 „Балкана“ од 9. априла Цицварић пише за г. Пачу а ово: „Г. Пачу, заслужна и ауторитативни финансијер, заслужни и ауторитативни вођ радикалне странке, брани једну ниску јеврејску њифтинско спекулантску котерију! За г Стојана Протића написао је у „Стражи“ 21. маја 1912 године: „Стојан Протић је пандурски син, циганског соја, овај човек дави српски народ на један најбездушнији начин...“ У нашој редакцији налазе се клишета карикатуре г. Стојана Протића, која је израђена по Цицварићевој идеји: како коље Србију и клања се златном телету. А карикатура г. Пачу са натписом: Државни зајам, испод овога једна протрета врећа кроз коју вири г. Пачу. Цицварић је као што се види изградио цео свет, човек који за 24 часа промени 48 карактера, човек који је крајевско-српски републиканец, и анархиста и социјалиста, и радикал, и самосталац, и либерал и напрезњак, човек

који је све и — ништа или изврелији кандидат за душевну болвицу!

потпуну присебност, да је могао куповати бонове енглеске благајне. Нега као што видите, нису могле да саблазне разметљиве претене Немачке, да ће Енглеску угушити подводном блокадом и цепелинима. О, император Вилем је врло предувидан и види много даље од својих компатиота. Рећи ће неко, да је Вилем II ипак прилично пострадао од сва је коцкарске природе, ставивши на ивицу пропаст Немачку и свој престо. Али какву тек, у истини, пера жавајућу издржљивост и вештину треба имати, па да се у таквим тренуцима човек не изгуби и да почне саопавати своје милионе!

Бугарска и Румунија

— Наш извештај —

Букурешт, 12 апр. Између влада Румуније и Бугарске води се жива преписка. У добро обавештеним круговима се говори да је настао момент интервенције Румуније и Бугарске.

О Кајзеру

(Бидмевија Вједомост)

Вилем II, створио је себи репутацију коцкарске природе. Тврдили су и тврде, да је чак и европски рат изгубљено сачувае једног прекомерно дрског коцкара. Та репутација је очигледно преуглећана. Кајзер се одликује не само опрезношћу већ и мудро предумијавношћу. Стављачи на карту, у европском рату, останак немачке имперје и династије Хоенцолерна, цар Вилем се ипак није сасвим заборавао, — он тајно и кришом преноси своје милионе у иностранство. Тако може осигуровати себе, признаје, само мудро и вешт играч. На крају крајева, ма како се игра свршила, кајзер неће пропасти: ако му не остане престо, остаће му његови милиона.

На Кавказу

Без новине

ПЕТРОГРАД, 11 априла. — Главни штаб кавкаске војске саопштава: 9 априла није било никакве промене. ПЕТРОГРАД, 11. априла. — Главни штаб кавкаске војске јавља: Одесење, које оперише дуж обале, волило је 7. и 8. априла пушчану борбу. На осталим деловима фронта нема никак е измене.

Америка за нас

— Д-р Ричард Стронг —

НИШ, 12. апр. Д-р Ричард Стронг, директор медицинске школе за тропске болести на универзитету у Харварду, допутовао је у Ниш. Г. Стронг је шеф мисије америчког Црвеног Крста и Рокфелеровог фонда, која има задатак да ради на сузбијању зараза. Ова мисија располаже великим материјалним средствима.

Г. Стронг је један од најпознатијих америчких специјалиста за сузбијање епитидемичних болести; с великим успехом је радио на Филипинима, у Кини и у Панами. Ускоро ће доћи остали чланови ове мисије, међу којима и неколико америчких лекара специјалиста за епидемичне болести и бактериолога, као и Д-р Никол, чувени француски специјалиста за тифус.

Бомбе

са загуљивим гасовима

ПАРИЗ, 11. апр.

Јуче је било врло живо борбе у Белгији. Бельгиске трупе одбиле су напад управљен на двојац Вьонг, и нанеле непријатељу јаке губитке.

Северно од Ипра Немци су употребили велику количну бомби са загуљивим гасовима, чије се дејство осећало на два километра иза наших ровова, и успели су да нас потисну према канулу Изеру на западу. У јучин пратви, према Ипру, зауставили смо снажан непријатељски против напад и повратили смо терен, заробивши много непријатељских војника.

У шума Даљи, код Сен Мијела, нападом на истоку и западу од раније заузетих позиција, задобили смо 700 метара ровова, око 100 заробљеника и три официра.

Са запада

Улеспас Саевелинга —

ПАРИЗ, 10 апр.

Званично саопштење од 9 априла: Код Лавжемарка на северу од Ипра, британ-

ске су трупе одбиле лива напада. На koti 60, код Звартелега, немачки против напиди дефанзивно су пропали.

У Аргоњи, код Багатела, одбили смо један немачки напад код Сен Мајела, у шуми Апримон, на јуриш смотела два реда немачких ровова на месту званог Тет-а-Вьц; Тет а Вьш је једно узвишење, које нам је правило озбиљне сметње. На терену је остало велики број немачких лешева. Заробила смо око 50 немачких војника.

У Алзасу смо продужили напредовати на обеча обалама Фелте и њене леве пратке Вуриса. На северу смо допрли до Шисолокса, задобивши на тај начин терена према истоку у ервцу Мецерала.

Народна Скупштина

— Кредит од 200 милиона пред Скупштином —

(Извод из стенографских белешки) Михаило Ђођевић: замјера влади што, пре изношења овога великог кредита није обавестила Народну Скупштину о својој политици. Од последњег скупштинског сјестанка писао је доста у страним штампима и пале су важне изјаве г. Веизвелоса у којима се говори о неким компензацијама које би Србија учинила Бугарској. Сем тога дошао је и последња упад Бугара у Македонију, који нас је стао преко 300 жртава и Народна Скупштина треба да зна да ли се и после тога упада чује по кушаји за какве компензације. Народна Скупштина ће једнодушно одобрити и овј-

ФЕЉТОН

Драг. Ж. Т.

Пут ка Шапцу...

Тамни се облаци вију над Србијом. Јуначка Србија, узвратила је се у коштан, са моћном и много јачом аустро-угарском царевином. То вам угледа као кад се ухвати у коштан горди Лав са Мишом. Али је дивно речено: „Бој не бије свијетло оружје, већ бој бије срце у јуначка.“ Истина је нема сумње да Аустрија има куд и камо већу војску, добру опрему, савремене техничке справе, па и остало што припомаже да се један модеран рат успешно води. Малена Србија има малу војску, њена је војска издржала три рата, још заморена од прекомерних штрапаца и напора, одело доста упропашћено верују се покршевима, гудурама и куда је прошла.

Али шта вреди одело топови пушке, аероплани, луфт балони, сијалице, бомбице, рефлектори све то ништа не вреди, јер аустријски војник нема срце — што је најпотребније. Јер није да бе казано: „А у руке Мјанлушића Вука биће свака пушка убојита.“ Дакле Аустријанац не зна за кога се бори, наш војник зна то јасно, он зна, он је свестан да се бори за Србину, за српско име, за српске земље, и за своју малу браћу. Али Швабе не! Они не знају да ли ратују да се увећа: Мађарска, Чешка, Пољска, Хрватска, и т. д. Аустрија вам је земља стављена од разних народа! И када би се сви народи одвојили за себе онда би Аустрија остала мала, слаба и била би незнатна држава. Она вам је слична оној чапци што је се кити ла туђим перјем, па када су све тиче почупале своје перје онда је једна чавка црна остала.

И зајста малена Србија скочила је на оружје, да брани свој дом, своје огниште од најезде туђинске. Србин се сећа добро својих узор јунака који се са старим пушкама трешњевим топљивима борише, за ову грудну земљу, за њену слободу, док је и не извојеваше грудима својим, крвљу својом. Па сада њени попомци код оваког савременог оружја умеће то очувати па још и увећати. Бојеви се бију на све стране. Пушке пуцају, тешики тепови ричу, чини ти се небо се провали. Па ништа зато што је Шваба сву своју војску, заузео Шабац, па се размеће палећи села, рушећи цркве и школе — светињу српског имена, роби робље, убија старце и нејач и силује девојке. Уз пут куда прџејемо видимо страшну славу, човека спопадне хладан зној. — Замисли човек да је негде у дивљој Африци а не у културној Европи.

На сред пута лежи седа старица, коса бела као снег, види се да је претурила 60 година. Лежи мртва, сав исечен, избодев, и то само зато што је Србјан, што љуби праг свој, дом свој и није га хтео изпустити. У непосредној близини почиња сном мртвим једна старица такође и она је сва унакажена. Ту су вам жене одсеченим пољним органима и страшно измршварене. О културна и цивилизована Аустријанца! Па ту ли се показује храброст и јунаштво над сиромом и незаштљивом нејачи! Ево вам наших груди наших мишца, и не дирате њих! По дворишту девојке се надуде од плача, њих је немарска војска силовала на најдивљачнији начин. И оне су сароте страдале само зато што су српкиње што су кћери јуначког народа, кћери горских соколова што се као горски вуци бију и кољу са немарском војском. По кућама деца поклана,

ограде однете, а унутра прашина. Све аспретувано, што је ваљало однето, а ресто полунао, пољавено и уништено. Ту ће те само таи неку сломљену столицу, неки шупал лонац и артије разбадано по земљи! Страшно! Ужасно! Човеку се просто трв у жилама леда гледајући овај страшиан приказ, ове јадне жене, нејач и куће, ова зверства што их починише немарске разбојничке банде — јер ово не ради једна модерна војска. Стане човек па их погледа страшно измршварене а у себе прошапута: „Ја два српки нејач та плати глазом само зато што љубласте свој дом, што бејасте и душом и телом срби, али закљичемо вам се ониме што нам је најсачети је да ће мо вас достојано ми соколови српки осветити: Збогом ваде сени! Збогом седим старима, миле сестре и мала деца! Добар је Бог он ће добро

платаги душманима српским за овакв њихов рад. И даље уз пут сретамо све тако исто. Код самог Шапца у једној кући беше наћи неку сломљену столицу, неки шупал лонац и артије разбадано по земљи! Страшно! Ужасно! Човеку се просто трв у жилама леда гледајући овај страшиан приказ, ове јадне жене, нејач и куће, ова зверства што их починише немарске разбојничке банде — јер ово не ради једна модерна војска. Стане човек па их погледа страшно измршварене а у себе прошапута: „Ја два српки нејач та плати главом само зато што љубласте свој дом, што бејасте и душом и телом срби, али закљичемо вам се ониме што нам је најсачети је да ће мо вас достојано ми соколови српки осветити: Збогом ваде сени! Збогом седим старима, миле сестре и мала деца! Добар је Бог он ће добро

ника створи мржња, освете за пачем жртвама, и после није ни чудо што се наши хероји овако боре у борби... Наш се пук већ приближи Шапцу, он већ неколико дана бије страшан бој, брани земље свети, нејач, жене и децу. Тамна се ноћ спустила, ноћ тајнствена, ноћ пуна неке чаролије. Тамни облаци беху закљонили слабу и блеу месечеву светлост. Ретко где и где види се по нека слаба звездица на натуштеним небом. Бој се испрестано бије, кад слуху улакани од плача нарочито девојка једнако плакала, и немогаше од сузе ништа да нам каже, види се да су њу највше а мучила. Једно безазлено девојче прича вам све, догоше нам чико све што смо имали, и наре и ствари, само нам оставаше голу душу и ово ствари што су на и ми. Гледајући оваке ужасне приказе над нашим се вој-

